

15. Odpoveď dočasne povereného ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky J. Horeckého na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky J. Mičovského podanú 11. apríla 2023 vo veci problematiky informačných databáz, ktoré zabezpečovalo Centrum pre vedecko- technické informácie SR v období rokov 2019-2023

MINISTERSTVO

ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ján Horecký
minister

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 10-05-2023		
Číslo spisu: PRED-148-1/2023		
Lísty: 118	Prílohy: 2	
RZ	ZH	LU

Bratislava 10. máj 2023

č.: 2023/9188:3-D1200

Vážený pán poslanec,

v nadväznosti na Vašu interpeláciu zaslanú listom č. PRED-148/2023 zo dňa 11. apríla 2023 vo veci poskytnutia informácie, ktoré informačné databázy zabezpečené Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky cez Centrum vedecko-technických informácií SR, resp. iných nám podliehajúcich subjektov, za obdobie jednotlivých rokov 2019 - 2023 a aké prostriedky sa v týchto rokoch vynakladali, si Vám dovoľujeme poskytnúť nasledovné stanovisko:

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky prostredníctvom Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky ako svojej priamo riadenej organizácie zabezpečovalo prístup do špecializovaných elektronických informačných zdrojov (EIZ) pre potreby akademických inštitúcií výlučne s využitím prostriedkov fondov EÚ do konca roka 2019 (od roku 2009). Od roku 2020 sú prístupy k špecializovaným databázam hradené aj z prostriedkov samotných vysokých škôl (z prostriedkov určených na dotáciu VŠ) a účelových rezerv Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Databázy Reaxys a SciFinder patria k vysokošpecializovaným titulom, ktorých využívanie sa na rozdiel od iných, celoštátne používaných titulov, koncentruje v podstate na dve verejné vysoké školy. Databáza Reaxys je rešeršná faktografická databáza využívaná vedecko-výskumnými pracovníkmi prevažne z oblasti teoretickej a aplikovanej chémie a praxe. Od roku 2016 využívanie tejto databázy v relevantných inštitúciách kleslo o 30 %. Databáza SciFinder umožňuje online prístup k prestížnej bibliografickej databáze Chemical Abstracts. Je to abstraktová a patentová databáza z oblasti chémie a obsahuje informácie o jednotlivých chemických látkach a chemických reakciách. Databáza bola od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2019 predplácaná pre osem inštitúcií. Išlo o tri ústavy SAV a päť verejných vysokých škôl. Od roku 2016 počet vyhľadávaní postupne klesal. Viac ako tisíc vyhľadávaní presiahol len u dvoch z inštitúcií. CVTI SR v rámci zabezpečenia prístupu k EIZ realizuje len formálno-administratívne zastrešenie procesov verejného obstarávania a zazmluvnenia databáz.

Aktuálne CVTI SR zabezpečuje prístup k elektronickým informačným zdrojom a s ním spojených procesov prostredníctvom národného projektu NISPEZ IV – Informačný systém výskumu a vývoja – prístupy do databáz pre potreby výskumných inštitúcií, z prostriedkov štátneho rozpočtu a z refundácií

projektov, ktorých riešiteľmi je CVTI SR. V rámci aktuálne realizovaných národných projektov už nie je možné hradiť ďalšie prístupy na roky 2023 a 2026. Všetky možnosti navýšenia projektov boli vyčerpané, nakoľko v roku 2023 končí programové obdobie. Hradenie poplatkov na ďalšie roky nie je ani v rámci prebiehajúcich projektov (v tomto programovom období) oprávnené. Pre nasledujúce obdobie na rok 2023 – 2026 je pripravený zámer projektu Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom, v rámci ktorého by mali byť hradené prístupy k EIZ na obdobie rokov 2024 – 2026.

Napriek skutočnosti, že ešte stále prebieha 3. etapa procesu obstarania prístupov do EIZ pre roky 2023 – 2026 a CVTI SR nemá stále schválený projektový zámer NISPEZ v novom programovom období, ak chcelo CVTI SR zabezpečiť a garantovať prístupy pre vedeckú obec, bolo nevyhnutné zaplatiť niektoré prístupy do databáz na rok 2023 ihneď po podpise rámcových dohôd bez ohľadu na skutočnosť, či tieto financie budú CVTI SR v budúcnosti poskytnuté prostredníctvom štátneho rozpočtu, rozpočtového opatrenia alebo prostredníctvom refundácie v rámci realizácie národného projektu, t. j. CVTI SR zatiaľ uhradilo 3 520 460,00 eur (zo štátneho rozpočtu na základe rozpočtových opatrení MŠVVaŠ SR – Sekcie vysokých škôl a Sekcie vedy a techniky) a ostatné prostriedky hradí CVTI SR z vlastných zdrojov, ktoré sú obmedzené a slúžia na vykrytie aj iných nepokrytých úloh zadanych zriaďovateľom. Takýto spôsob financovania však nie je dlhodobo udržateľný a v súčasnosti ani neumožňuje zásadnejším spôsobom zmeniť štruktúru zloženia už zabezpečovaných databáz.

Databázy pre akademickú obec podľa ich potrieb sú obstarané prostredníctvom verejných súťaží – databáza sa opisuje všeobecne, prostredníctvom funkčných špecifikácií a vymenovania titulov, ktoré potrebuje pre akademickú obec na základe ich potreby zabezpečiť alebo v prípade kontraktu typu „read and publish“ priamym rokovacím konaním.

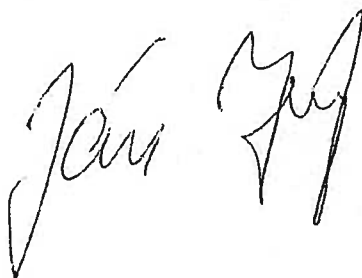
Akčný plán pre otvorenú vedu 2021 – 2022, prijatý vládou SR dňa 9. 6. 2021 zaväzuje MŠVVaŠ SR (v zastúpení CVTI SR) uzatvárať nový typ kontraktu vedeckých EIZ pre centralizované národné predplatné od r. 2022. Tento nový typ zmluvy (tzv. read and publish agreement) zohľadňuje okrem zabezpečenia prístupu k vedeckým časopisom a knihám vydavateľa (read) tiež možnosť publikovania slovenských vedcov u daného vydavateľa online v režime otvoreného prístupu (publish). Otvorený prístup označuje špecifický režim publikovania, keď zverejnený článok je sprístupnený bezplatne pre čitateľa, no náklady na publikovanie u vydavateľa platí sám autor (publikačné poplatky sa pohybujú od 800 € do 6 000 €).

Pri uzatváraní „read and publish“ kontraktu vydavateľ robí analýzu, koľko a akých publikácií u neho má CVTI, pričom na základe výsledku tejto analýzy vydavateľ navrhne cenu za čítanie zdrojov v databáze v kombinácii s cenou za konkrétny objem článkov, ktoré slovenskí vedci budú v danom zmluvnom období u vydavateľa v režime otvoreného prístupu publikovať. Pre lepšiu, hospodárnejšiu výsledok, je možné o cene následne rokovať, pričom predmetom rokovania nie je len cena, ale aj počet publikovaných článkov v budúcnosti, a teda čo najvýhodnejší pomer publikovania a ceny. V rámci

rokovania sa zohľadňuje publikačný potenciál do budúcnosti, tzn. o koľko môžu vedci publikovať viac a pod. Cena zohľadňuje publikačnú produkciu slovenských vedcov u daného vydavateľa, ktorú treba s vydavateľom vyrokovať – realizovať verejné obstarávanie formou rokovacieho konania. Tento typ kontraktu nie je možné uzatvoriť so sprostredkovateľskou firmou, iba priamo s vydavateľom, ktorý má svoje vedecké publikácie sprístupnené v svojej databáze.

Úhrady databáz za roky 2020 – 2022 spolu s predpokladaným odhadom nákladov na prístupy do databáz na roky 2023 – 2026 sú súčasťou listu v podobe Prílohy č. 1 a Prílohy č. 2.

S pozdravom

Vážený pán
Ján Mičovský
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
Bratislava, 812 80

Na vedomie

Boris Kollár, predseda Národnej rady Slovenskej republiky

Príloha je súčasťou originálu odpovede.